

Romano hangos

10.

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 11 • ČÍSLO 19 • VYŠLO 4. LISTOPADU 2009

zprávy

UHERSKÉ HRADIŠTĚ – Znamý režisér Antonín Pitínský uvedl ve Slovákém divadle hru Cikáni podle Karla Hynka Máchy. Diváci, kteří zatím hru shlédli, tvrdí, že je fenomenální. Ani jeden z autorových hrdinů není Cikán, pouze někteří z nich žili s potulným cikánským kmenem. Kdo putuje světem odloučen od domova a vlastní kultury a kdo hledá svůj domov, je takto vnímán. Doporučujeme.

BRNO – V polovině října navštívila Brno Jana Růžicková, původně Češka, která se usadila v Ženevě, kde má vlastní taneční školu. V ní vyučuje romské a indické tance. Muzeum romské kultury s jejím Centrem tance uspořádalo workshop, kde byly pod vedením Růžickové prezentovány různorodé tance světa.

PRAHA – Podle nedávného šetření Ústavu pro informace ve vzdělávání 27 % romských žáků z celkového počtu 2 713 škol navštěvuje školy praktické. Pravděpodobnost, že romský prvňáček nastoupí do školy praktické, je šestkrát větší než u neromských vrstevníků. Tím se vytváří nerovná startovací čára.

PRAHA – „Měl jsem se líp učit!“ Takový nápis nosili na tričkách romští stavební dělníci v Praze. Měla to být netradiční reklamní kampaň internetového serveru. Nositelům reklamy bylo nabídnuto pivo a cigarety. Počáteční ochotu nositelů vystřídala nechuť, protože reklama byla považována za cynickou, jak se vyjádřil ministr Kocáb. Reklamu zadal server Školy.cz a dělníci patřili k firmě Šlehofer. (kh)

Romano hangos do každé rodiny!

Kresba: Erika Horváthová

Naruší neonacisté oslavy 17. listopadu?

PRAHA – Neonacisté chtějí podle serveru Týden.cz narušit vzpomínkové akce ke 20. výročí pádu komunismu v zemi, jež budou 17. listopadu v Praze. Hodlají tak reagovat na razii, při níž policisté minulý týden zadrželi 24 pravicových radikálů.

Některé policie podezírala z přípravy teroristického útoku na elektrárny či podniky. Policie tvrdí, že nadcházející aktivitu neonacistů monitoruje a přijme odpovídající opatření. „Plánujeme oslavy zcela ovládnout a upozornit na politické vězně a zločinný režim,“ uvedl podle Týdne.cz duchovní otec zakázané neonacistické organizace Národní odpor Filip Vávra.

Týden.cz píše, že účast na akcích neonacistů 17. listopadu naznačila i Dělnická strana (DS), o jejímž zrušení bude rozhodovat soud. Právě její příznivci rozpoutali loni 17. listopadu pouliční bitvu s policií v litvínovském Janově, když se na toto romské sídliště pokusili dostat. Neonacisté se na letošní 17. listopad

tajně svolávají napříč extremistickými organizacemi a vše má vyvrcholit na Národní třídě, kde komunistická policie 17. listopadu 1989 brutálně rozehnala pokojnou studentskou manifestaci. Její zásah odstartoval protesty v celé zemi, jež vyústily v pád komunistického režimu. „Uvidíme se 17. listopadu na Národní třídě. Ať proti nám klidně na dvacáté výročí oslav sametové revoluce nasadí těžkooděnce. Aspoň tenhle režim ukáže svou pravou tvář,“ připustil možné zapojení DS Vandas. Otevřeně se ale k ničemu nepřiznal.

Mezi extremisty platí pro účast na narušení oslav nálepka „tajně“. To může vysvětlovat i to, proč se zmínka o protestu neobjevila na žádném z ultrapravicových webů. Odborníka na extremismus Ondřeje Cakla aktivita neonacistů nepřekvapuje. „Očekával jsem to, ale vůbec nevím, kolik jich přijde. Mají teď velký pokles lidí, možná je to zmobilizuje,“ řekl Cakl.

(www.romea.cz)

Slovo 21 a Romea proti rasismu

PRAHA – V sobotu 24. října se od 14.00 do 15.30 na náměstí Míru v Praze uskutečnil protest žen proti rasismu. Stalo se tak na Den OSN. Ženy se rozhodly aktivně vyjádřit svůj nesouhlas s rasismem a pravicovým extremismem.

Shromáždilo se zde asi 90 účastníků, žen i mužů. Mohli jsme tu spatřit

známé tváře, jako: Annu Šabatovou, donedávna ještě zástupkyni ombudsmana, herečku Tánu Fišerovou, novináře Petra Uhla, náměstkyni ministrině školství Kláru Laurenčíkovou a jiné, dokonce také zástupkyni Barmy, země, která se momentálně nachází pod nadvládou vojenské junty. Akci organizovala občanská organizace Slovo 21 ve spolupráci

s Romeou. Řečníky byly výhradně ženy. Shodně konstatovaly, že takové protesty je třeba dělat, protože vyjadřují vůli občanů po životě v pravdě a spravedlnosti, což je situace, k níž má Česká republika ještě daleko. Názor přítomných autorit je zvláště významný, protože ukazuje na morální aspekt protestu.

Karel Holomek

z obsahu

Miss Roma Olomoucka

Adriana, Kristýna, Petra...

strana 2

Klaus poškozuj i Romy

Karel Holomek o hradním pánovi

strana 3

Bagárová? Nebo Bendig?

Iveta Kováčová aj. o SuperStar

strana 4-5

Marcela Tuliová: Časopis Kereka se uplatní na školách

Demokratická aliance Romů (DAR) se do určité míry překrývá s redakcí časopisu Kereka (Kruh) ve Valašském Meziříčí, podobně jako společenství

Romů na Moravě (SRNM) a Romano hangos (RH) v Brně. Marcela Tuliová v Kerece zastupuje šéfredaktora. Rok studovala na vysoké škole psychologii, studium ale přerušila a nyní pracuje jako koordinátorka a realizátorka vzdělávacích projektů.

Kdy Kereka vznikla a proč?

DAR vydává Kereku za podpory ministerstva kultury od roku 1997. Časopis má hlavně funkci zábavnou, vzdělávací, ale i poučnou a motivační. Může pomáhat učitelům základních, zvláštních i středních škol při výuce romských dětí. Prezентuje romskou kulturu a tradice.

Redakci máte ve Valašském Meziříčí, což znamená ještě větší odstup od Prahy než jako v případě našeho RH v Brně. Je to problém, přináší vám to nějaké potíže?

Nenazývala bych to přímo problémem. Samozřejmě jsou situace, události, které si žádají okamžitou odezvu, a pak ona dálka může být překážkou. Ale nebývá to rozhodně pravidlem a myslím si, že mnohale touto prací a komunikací s Romy jsme si celkem získali důvěru čtenářů.

Kolik čísel a jak často vydáváte, kdo a jakým způsobem zajišťuje distribuci?

Kereka je jediné celostátní romské měsíční periodikum pro děti a mládež, snažíme se oslovit věkovou skupinu od 5 do 26 let. Čísle je celkem 11, o prázdninách se čtenářům do rukou dostává dvojčíslo. Distribuci pro předplatitele provádí v zastoupení vydavatele společnost, která se touto činností zabývá. V rámci jednotlivých akcí zvyšujeme publicitu Kereky, tvoříme public rela-

tions strategii, která zvyšuje zájem o periodikum na veřejnosti.

Mohla byste trochu víc přiblížit redakční okruh Kereky? Kdo v něm je, co ti lidé vykonávají za zaměstnávání či aktivity apod?

Profesní tým tvoří lidé, jež se podílejí na celkové přípravě časopisu. V současnosti má redakce šéfredaktora, zástupce šéfredaktora, dva fotografy a šest externích redaktorů. Každý z nich přenáší do redakční práce svou osobitost, která ve výsledku časopisu vtiskne zábavný, vzdělávací, naučný i motivační okruh, ze kterého si pak čtenáři vyberou to své. Redaktoři Kereky jsou výrazné osobnosti, buď studují či pracují, někteří obojí.

Jako Nerom mám možná trochu výhodu – snažím se mít v RH pří-

spěvky od různých, často rozhdaných aktivistů i rodin, zatím to více méně funguje. Jak je to u vás? Vyčítal vašemu časopisu někdy třeba už někdo jednostrannost? Jsme časopis pro děti, spadáme spíš do kategorie zábavně-vzdělávací. Kereku čtou a odebírají víc děti, maminky, učitelky a ty si ji chválí. S výtkou, kterou uvádíte, jsme se zatím nesetkali. Samozřejmě, je stále co vylepšovat a kritika by nám v tomto případě neuškodila. Čtenáře téměř v každém čísle vyzýváme, ať nám sdělí své postřehy, výtky i námitky, a oni reagují, někdy i negativně, což je také dobře.

Patří ke čtenářům časopisu Romové či spíš Neromové?

Spíše Neromové. V prvé řadě jsou překvapení vysokou úrovní časopisu. Pokračování na str. 3

zaznamenalí jsme

OSTRAVA – Obvinění ze žhářského útoku na romskou rodinu ve Vítkově se zřejmě již v minulosti podíleli na podobných žhářských zločinech i jinde, potvrzuje státní zástupkyně Brigita Bilíková. Mohli mít podíl na několika žhářských útocích v Moravském Berouně, odkud jeden z pachatelů pochází. Tento fakt, pokud se potvrdí, může hrát rozhodující úlohu ve výši trestu, který žháře čeká. Tím může v krajním případě být i trest výjimečný.

MIKULOV – Agresivní mladík před domem romské rodiny vulgárně pokřikoval a do okna hodil skleněný püllitr. Během září se takové útoky v Mikulově opakovaly dvakrát. Podruhé to byla skupina mladíků, která se před stejným domem omezila jen na hrubé nadávky. Napadená rodina, kterou okolí hodnotí jako zcela bezproblémovou, vyjadřuje rozhořčení nad tím, že policie případy nešetří jako rasově motivované činy, nýbrž pouze jako výtržnictví.

PRAHA – Současné kroky policie a ministerstva vnitra proti české ultrapravicí směřují k jasnému cíli: odstříhnout je od přísunu peněz. Pokud by ve volbách do Sněmovny Dělnická strana získala aspoň 1,5 % hlasů, dostala by 7,5 milionů korun. Pokusit se Dělnickou stranu zakázat je jediným řešením. Ti, kteří říkají, že zákazem strany se nic nezíská, nemají pravdu. Kromě podpory neonacismu je tu ještě to, co stojí stát, tedy policii a úřady, eliminovat nekalé rasistické praktiky strany. To už stálo stát desítky milionů.

OSTRAVA – Osm obžalovaných u soudu stálo proto, že loni 8. listopadu v Havířově napadli skupinu náhodně vyhlédnutých Romů a jednoho z nich vážně zranili. Okresní soud původně kvalifikoval akci neonacistů jako ublížení na zdraví. Teprve Vrchní soud v Olomouci rozhodl, že čin je nutno kvalifikovat jako pokus o vraždu. Zapamatujte si tato jména: Karel Takáč, Michal Šebela, Libor Maceček, Martin Šebesta, Josef Navrátil, Milan Kasl, Vlastislav Burda. Osmý obžalovaný je mladistvý. Nezapomenutelná hanba jim však patří všem!

PRAHA – Během středečního večera 21. října proběhla dosud největší razie Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu proti pravicovým radikálům. Bylo zatčeno 28 mužů a žen. Mezi zatčenými je předseda pražské organizace Dělnické strany Patrik Vondrák, místopředseda Dělnické mládeže Matyáš Sombati atd. Detektivové udeřili v Praze, Hodoníně, Mimonině a Českých Budějovicích.

BUKOVANY – Rom Miroslav Červeňák se v obavách, že bude napaden, vystěhoval z Bukovan u Olomouce. Tlak, který směřoval proti jeho osobě, spočíval v rasistických nadávkách a vyvrcholil napadením ubytovny. Obcí kolovala petice, v níž více než sto obyvatel požadovalo odchod Červeňáka kvůli tomu, že pozval do obce partu mladistvých, kteří vykrádali místní zahrádky, a ubytoval je u sebe. Miroslav Červeňák je náš dobrý známý. Strávil v prostorách SRNM v Brně několik let. I my musíme přiznat, že soužití s ním nebylo bezproblémové. (kh)

PRAHA – Neonacisty, které policie zadržela a podezřívala z přípravy teroristického útoku v Česku, cvičil příslušník českých ozbrojených sborů. Řekl to policejní prezident Oldřich Martinů s tím, že u policie tento muž nepracoval. Odmítl ale říci, zda to byl někdo např. z armády. Média v minulosti informovala o případech, kdy se vojáci ve svém volnu zúčastnili třeba pochodů přívrženců neonacismu.

OSTROV – Karlovarský senátor Jan Horník se chce obrátit na ministryni spravedlnosti a ministra pro lidská práva s žádostí, aby se začali zabývat případem romského policisty Martina Barkóciho z Ostrova. Muž byl odsouzen k tříletému vězení za to, že jako policista měl údajně kryt dva Romy, kteří před dvěma lety zbili v Ostrově dalšího muže. Senátor věří, že je nevinný. S Barkócim spolupracoval při hledání možnosti, jak se rozhodnutí soudu bránit, i senátorův asistent a karlovarský zastupitel Jiří Kotek.

PRAHA – Představit úspěšné projekty integrace romské menšiny do většinové společnosti chtějí tvůrci nového projektu cen Gypsy Spirit. „Jde nám o projekty, které přinášejí měřitelné výsledky a pro romskou komunitu představují reálnou pomoc,“ konstatoval Kocáb. Jednotlivé projekty lze přihlašovat do 13. listopadu. Informace o cenách budou uvedeny na www.gypsypirit.eu.

PRAHA – Ústavní soud odmítl stížnost Heleny Ferenčíkové, která za nechtěnou sterilizaci vysoudila omluvu od Vítkovické nemocnice, ale nezískala požadovanou peněžní náhradu. Soudy rozhodly, že nárok na milionové odškodnění je promlčený. Ústavní soudci nyní jejich stanovisko potvrdili. V roce 2005 šlo o první případ nedobrovolné sterilizace romské ženy, který se dostal k soudu. Ferenčíková ještě může podat stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

PRAHA – Ministerstvo práce a sociálních věcí v příštím roce vyčlení 10,5 milionu korun na projekty zaměřené na řešení chudoby a sociálního vyloučení. O peníze mohou do 20. listopadu žádat kraje, obce, svazky obcí, občanská sdružení, církevní organizace a školy. Informace o podmínkách získání dotace jsou uvedeny na internetových stránkách ministerstva práce. Ministerstvo nedávno vyhlásilo ještě rozsáhlejší program zaměřený na návrat sociálně vyloučených lidí na trh práce. Výzvu pro žadatele o dotace zveřejnilo ministerstvo na www.strukturalni-fondy.cz.

(www.romea.cz, pp)

Titul Miss Roma Olomouckého kraje získala Adriana Čurejová

NĚMČICE NAD HANOU – V sobotu 18. října se konala v Němčicích nad Hanou soutěž o nejhezčí romskou dívku Olomouckého kraje – Miss Roma. Zúčastnit soutěže se mohly slečny ve věku do 15 let.

Nakonec se jich tu sešlo celkem dvanáct – pocházely z Přerova, Vrchoslavic, Unčic, Kojetína a Olomouce. Soutěžily v několika disciplínách – musely zatančit, povědět něco o sobě, ukázat se porotě ve společenských šatech a nechyběla ani proměna v plavkách, kterou přihlížející odměnili řádným potleskem.

Porota byla vybrána z různých míst Olomouckého kraje a rozhodování o vítězce neměla vůbec lehké. A jak soutěž nakonec dopadla? Na prvním místě se umístila Adriana Čurejová (č. 5) z Olomouce, druhá byla Kristýna Kandrová (č. 2) z Vrchoslavic a třetí pak Petra Oláhová (č. 10) z Kojetína. Akci prová-

zela tradiční romská hudba v podání Holubovy cimbalovky, jejíž primáš byl zároveň pořadatelem celé akce. Pořadem provázela Jiřina Somsiová z Olomoucké pobočky Společství Romů na Moravě.

Po skončení soutěže děvčata ještě zatančila v rytmu čardáše či samby a pak už se věnovala potenciálním

nápadníkům, kterých kolem nich poletovalo opravdu hodně. Zvláště ní dík patří náměstkyni Olomouckého kraje Mgr. Ivoně Kubjátové, která na akci zajistila ceny pro vítězné dívky, a koordinátorce Renatě Kottnerové.

Martin Holík, Jiřina Somsiová
Foto: Martin Holík

www.romea.cz
– Romský
informační portál

Prezident Klaus škodí i Romům

Neochota prezidenta Václava Klause k podpisu Lisabonské smlouvy škodí ve svých důsledcích i Romům. S politováním jsem nucen toto konstatování vyslovit i na stránkách Romano hangos. Romové se k této věci nevyjadřují, snad

proto, že dobře nerozumí, proč by neochota prezidenta k podpisu této smlouvy o fungování Evropské unie (EU) měla Romům škodit. Chci to vysvětlit.

Prezident se tak staví proti rozhodnutí vlády a Parlamentu, které již souhlas s Lisabonskou smlouvou stvrdily. Prezident nemá jinou možnost než „notářsky“ smlouvu potvrdit. Pokud nesouhlasí – nemusí, ale pak by měl rezignovat na svou funkci. Pokud tak neučinil, chová se jako monarcha, kterým ovšem zdaleka není, chová se jako člověk, který pohrdá miněním ústavou ustavených zástupců lidu.

V očích celé EU se Česká republika jeví jako země, kde neplatí demokratické principy, a zní otázka, proč jsme do EU vlastně vstupovali a proč i sám prezident, který před lety tuto ochotu projevil, činí nyní

potíže. Jeho požadavek dodatku týkající se nemožnosti uplatnění majetkových práv sudetských Němců je jen další obstrukcí. Je potvrzeno, že něco takového se stát nemůže. Nicméně, mnoha prostáčkům v naší zemi se pan prezident jeví jako neoblomý zastánce zájmů lidí, zejména chalupářů v okrajových částech země.

Není pochyb, že ČR se dostává do pozice druhořadého člena EU. Ta se vždy jevila jako ochránkyně zájmů práv občanů v ČR s poukazem na rasové a jiné excesy, zejména vůči Romům. Uvedená aktivita Unie by mohla značně poklesnout v případě našeho vyřazení z pozice plnohodnotného člena EU.

Proto i já protestuji proti počínání prezidenta Klause ve věci neochoty podepsat Lisabonskou smlouvu.

Karel Holomek

M. Tuliová: Časopis Kereka...

Dokončení ze str. 1
pisu, chválí vzhled, ptají se na redaktory. Často také volávají a jsou ochotni s vámi dlouho mluvit o redakční práci. Reagují na aktuálnosti, mají potřebu vyjádřit svůj názor a také se zajímají o další výrazné romské osobnosti. Romové jsou převážně vysokoškoláci, poslední dobou zaznamenáváme více romských maminek, které se z časopisu něco zajímavého dozvědí.

Váš magazín už vychází pár let – jaké zaznamenáváte ohlasy, co se lidem líbí, co spíš kritizují a co by chtěli jinak?

V každém čísle časopisu najdou čtenáři krátký dotazník, kde mohou přednést své připomínky. Ptáme se jich, co v časopise postrádají, čeho je pro ně více, čeho méně. Pobízíme je, že svým míněním mohou ovlivnit obsahovou stránku časopisu. Vzpomínám si třeba na případ, kdy jsme váhali nad dlouhými příběhy na pokračování a čtenáři si je vyžádali. Ohlasy máme spíš kladné.

Máte nějaké podrobnější zkušenosti s tím, jak používají romštinu například starší a mladší Romové ve vašem okolí a jak reagují na texty v romštině?

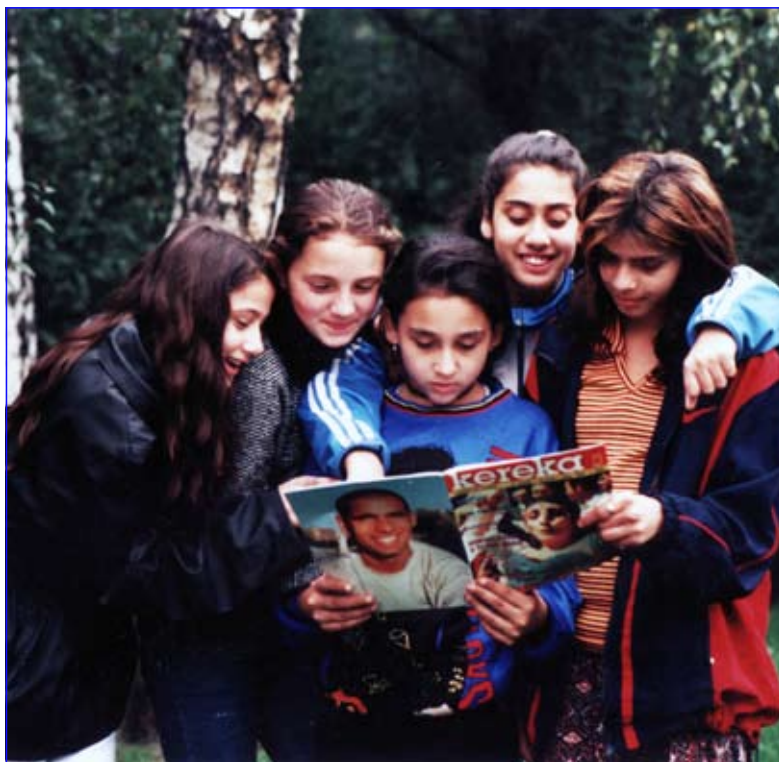
Texty v romštině si čtenáři vyžádali a vyžadují. Poukazují na to, že se romština pomalu vytrácí a my se snažíme zprostředkovávat romský jazyk přes články a texty. Kereka má tři redaktory, rodilé mluvčí, kteří romštinu užívají v běžném životě. Mám tu zkušenost, že více mezi sebou Romové mluví svým mateřským jazykem na Moravě, méně v Čechách.

Dostávají autoři nějaké honoráře? Nemohli by u vás publikovat zároveň třeba i ti, co píšou do Romano hangos?

Ano, naši redaktori honoráře dostávají, nicméně se nebráníme dalším zájemcům.

Nemohli byste nám například posílat vždy po vydání Kereky jedno její číslo a nějaký jeden zkrácený, profilový článek, který bychom uveřejnili v RH s odkazem na Kereku a udělali jí tak reklamu?

Samozřejmě, rádi.

Jak hodnotíte Romano vodi a Romano hangos, které věci byste v nich vy sami dělali jinak?

Romano vodi i Romano hangos považuju za tiskoviny dost na úrovni a ve svém okolí se setkávám s jejich ohlasem. Dokonce máme několik „stálých odběratelů“, kteří si k nám do redakce pro zmiňovaný časopis a noviny chodí.

Většina novin a časopisů neromských i romských je na tom rok od roku hůř a hůř, čtenáři používají spíš internet, dotací a grantů ubývá. Našli jste na tenhle dlouhodobý sestup nějaký recept? Jaká je podle vás budoucnost romského tisku?

Recept? Kdyby existoval, nemuseli bychom řešit právě takový problém. Děláme v podstatě totéž co vy – snažíme se, pracujeme jak nejlépe umíme. Já si troufám říct, že budoucnost se jeví nadějně. Když pomíneme, jak jste zmiňoval, internet, romský tisk všeobecně zpřístupňuje široké veřejnosti určitou směs zábavy i nauky. Já myslím, že má zkrátka co nabídnout.

Mediální nabídka trhu na romské tiskoviny se stále bude modernizovat v souladu s víceletým předstihem plánů zaměstnanosti minority – do společnosti se zařadí více vysokoškolsky vzdělaných Romů a v oblasti vzdělávání nebude me pomalu pocíťovat poskytování

přechodné a kolísavé podpory. Je to běh na dlouhou trať, ale věřím, že onu podporu Romové v budoucnu nebudou potřebovat.

Když většinová společnost zaznamená úspěšnost Romů v rozvoji vzdělání, romské tiskoviny pak nebude majorita shledávat jako novum. Bude to běžná, samozřejmá záležitost.

Jako osoba z okruhu redakce Kereky přece jen máte určitý přehled o problémech a o dění, zeptám se nakonec na politiku. Která strana či politici v České republice jsou podle vás romským záležitostem nejvíce nakloněni a kterých se spíš obáváte? Koho byste nyní volili? Naše organizace, Demokratická aliance Romů ČR, spolupracuje s představiteli komunální politiky Valašského Meziříčí a okresního města Vsetín a se zainteresovanými ministry. Zmíním Úřad vlády ČR a meziresortní komisi pro lidská práva. Obava v tomto případě není to správné slovo pro vyjádření nesouhlasu například s nedostačující podporou našich záměrů a aktivit.

Volili bychom politickou stranu, která by měla program postavený na sociálních hodnotách a usilovala o emancipaci Romů ve společnosti. Politici si ale musí uvědomit, že Romové nejsou vyhraněnou skupinou voličů.

Ptal se Pavel Pečinka

komentář

SuperStar – někdy to jde i bez dotací a kvót

PAVEL PEČINKA

Džaniben, strohý, informačně nadupaný sborník studií o Romech. Romano kurko, někdejší romské noviny přímo „z terénu“ psané jakoby redakce sídlila v mikulovském vinném sklepě. Romano hangos, další noviny, které nakonec musely ukončit agónii až příliš veselého Romano kurko. Dál dětský časopis Kereka, magazín pro romské teenagery Romano VIP, lesklý barevný list Romano vodi plný pozitivních vzorů k následování, zpravodajský server Romea, atd. atd. Stejně tak romské spolky a straničky, kongresy, aliance, hnutí, unie a iniciativy, snažící se uchytit v politice na komunální či celostátní úrovni. Všechny tyhle prostředky a nástroje, pomocí nichž měla být prosazena nebo aspoň veřejně prezentována část „romských záležitostí“, potřebovaly k žití dotace či jinou formu pomoci.

Většina většiny (české) výše uvedené názvy skoro nikdy v životě neslyšela, pokud ano, jsou jí tyto romské aktivity ukradené nebo si z nich tropí šprťouchlata. Většina menšiny (romské) zase zůstává zamotaná do pavučin nezaměstnanosti, existenčních starostí, nedostatečného vzdělání. Žije v podmínkách, kdy si holt nebude čekání na exekutora zpestřovat u ranní kávy předčítáním o svých vzdálených příbuzných v Katalánsku či o poslední rezoluci Mezinárodní romské unie. „Romské“ časopisy, knihy, strany a politici mají spíš kontakty a odezvu mezi aktivnějšími, vzdělanějšími a integrovanějšími Romy (a samozřejmě pak všemi jejich strýci, sestřenicemi a bratranci bratranců atd.) a pak mezi Neromy, kteří nějakým způsobem s Romy spolupracují. A to je mezi Čechy zase menšina – převážně zestárlá alternativní mládež, okorálkované slečny a vlasatí týpci s humanitním vysokoškolským vzděláním, přeplněnou knihovnou a ne zrovna přeplněnou peněženkou, opozičně naladěná vůči převažujícímu českému „mainstreamu“. Skoro by se dalo říct „bílí Cikáni“. Dohromady tedy nejde zrovna o prostředí, kolem něž by se srocovaly davy.

Z „romských záležitostí“ dokáže však učinit masovou, společensky známou věc sféra bulvárních médií a masové zábavy. Pokud jde o romská gheta, kde televize často ve společné místnosti hrčí od rána do noci, tam pozlátko bulváru a masové zábavy od telenovel po soutěže převelice zabírá. Svědčí o tom nejen celé šiky dívek, které se dnes promenádují po světě se jmény Angelika Žigová nebo Esmeralda Lakatošová. Právě vrcholící soutěž SuperStar s romskými účastníky tak možná plní, jakkoli i šéfredaktorovi tohoto listu z toho jde pusa šejdrem musí-li to přiznat, záslužnější úlohu na poli česko-romského soužití než celý ročník Romano hangos. Není zde potřeba grantů, dotací či kvót, davy romské i české si oblast svého zájmu sami najdou a vlastními silami ji podpoří.

Těžko se dá s úplnou jistotou odpovědět, kolika dalším by případný romský vítěz/vítězka SuperStar posloužil jako vzor k inspiraci, jestli by nevyužil aplausu jen čistě pro svou soukromou kariéru a pak se nerozplynul mezi „bílou“ elitou či zdali by si naopak nezačal stavět svoje „romství“ právě na zdůrazňování převahy nad „degeši“ z ghett. Zkusme si u Brňáčky Moniky Bagárové vsadit na to, že rozhodně převáží to lepší.

co na to naše právnička?

Vypůjčil jsem si od známého peníze. Ve smlouvě o půjčce jsme sjednali termín splatnosti celé půjčky najednou, ale já jsem peníze ve sjednanou dobu nevrátil. Mám teď povinnost zaplatit nějaký úrok?

Zásadní je především to, že jste uzavřel smlouvu o půjčce a převzal částku, která je ve smlouvě označena. Předpokládám rovněž, že se jednalo o poskytnutí půjčky mezi občany, nikoliv mezi podnikateli, která by se týkala jejich podnikatelské činnosti. Ve vašem případě je nutné nejdřív ozřejmit, zda ve smlouvě o půjčce byl sjednán úrok jako odměna věřiteli, či zda vám půjčku poskytl bezúplatně. Ustanovení § 658 občanského zákoníku připouští, aby při půjčce peněžité byl dohodnut úrok jako odměna za poskytnutí půjčky.

Kromě toho přichází ve vašem případě v úvahu také úrok z prodlení jako sankce za prodlení při splacení poskytnuté půjčky. Je-li dlužník v prodlení se splacením peněžitého závazku, má věřitel právo požadovat od dlužníka navíc také úrok za toto prodlení. Výši tohoto úroku stanoví vládní nařízení č. 142/1994 Sb. Podle něj odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o sedm procentních bodů. V každém kalendářním pololetí, v němž trvá prodlení dlužníka, je výše úroků z prodlení závislá na výši repo sazby stanovené Českou národní bankou a platné pro první den příslušného kalendářního pololetí. Přehled výše repo sazby a její vývoj lze najít na internetu. Jako příklad uvádím, že od 7. 8. 2009 činí repo sazba 1,25 %. Úrok z prodlení po připočtení sedmi procentních bodů činí 8,25 Kč.

JUDr. Ludmila Krátká

Autorka je advokátka (AK Příkop 2a, Brno, e-mail: ludmila.krataka@seznam.cz, tel.: 731 479 587).

Anketa k SuperStar krásně zvýraznila společné rysy i rozdíly „bílých“ intelektuálů a romských aktivistů, dvou hlavních skupin našich čtenářů. Odpovědi většiny „intošů“ nezveřejňujeme, byly stručné. Otázka zněla:

Dáte hlas někomu z Romů v SuperStar? Může jeho výhra ovlivnit ostatní Romy?

Jiřina Somsiová

Vede olomouckou pobočku SRNM (www.srnm.cz).

Jsou tam solidní zpěváci. Porota vybrala velmi dobře. Co se týče romských zpěváků, rozhodně posílám hlas Monice Bagárové z Brna, je to talent nad talenty. Také Bendigovi, zpívá mu to moc dobře. Jsou ozdobami v soutěži, za které se nemusíme stydět. Romové v Olomouci jsou na ně pyšní a posílají jim hlasy. Myslím si, že to ovlivní všechny mladé i starší Romy. Pokud budou v něčem vynikat, je dobré se tomu věnovat, školit hlas už v raném věku. Dětem přejí, aby je jejich rodiče ve vzdělání co nejvíce podporovali. Andre SuperStar hin savore lačhe. Šukares gi'aven. E porota laches šunelas. E čhajori Monika Bagárovo he čhavo Bendigos, lenge diñas o del but. Savore Roma Olomuciste bičhaven sms.

Štefan Tišer

Předseda Sdružení Romů a národnostních menšin Plzeňského kraje (www.srnmprk.cz).

Česko-slovenskou soutěž SuperStar sleduji stejně jako většina Romů. Mojí favoritkou je velice talentovaná romská dívka z Brna – Monika Bagárová. Velice jí fandím a věřím, že vyhraje. A nebyla by prvním romským občanem, úspěšným v této soutěži. Stačí, když se vrátíme o pár let zpět, a vzpomeneme na zasloužené vítězství Vlasty Horvátha, nebo pěkné umístění Martiny Balogové. Je vidět, že rytmus a temperament mají Romové v krvi. A jak by její vítězství mohlo ovlivnit ostatní Romy? Jednoznačně pozitivně. Zvýší jim to sebevědomí a výrazně podpoří snahu vést ke zpěvu a tanci své děti, což mě osobně velmi těší a naplňuje. I Romové dokážou vyniknout a v určitých činnostech dosáhnout excelentního úspěchu.

Milan Daniel

Jednatel pardubického sdružení Most pro lidská práva (www.mostlp.org).

A čto eto takoje, SuperStar? Vzpomínám, že Petr Uhl se ptával spoluvězňů, kteří se ho, nevědouce s kým mluví, tážali, jak dopadl hokej: Hokej? To je nějaký sport, že?

Janko Horváth-Dóme

Básník, publicista, Janov.

To, že máme svoje zástupce v soutěži, je vynikající. Svůj hlas dávám a dám jak slečně Bagárové, tak i mladému Bendigovi. Je to super, mladí Romové dokazují všem, jak se hluboce mylí ve svých předsudcích a předpotopních názorech. Image romského národa se určitě tímto mění – pomalu a jistě! Jen tak dál! But bacht sastipen savorenge.

Jan Mišurec

Mluví Sdružení obrany spotřebitelů (www.spotrebitel.info/o-sos/o-nas.php), Praha.

Soutěž sleduji, jde o docela příjemnou podívanou a zpěváci jsou to kvalitní. Z dřívějších dob si vzpomínám na Martinu Balogovou, které všichni Romové drželi palce, bohužel nevyhrála. Je to škoda a měla by se vrátit a začít zase zpívat. Soutěž v té době byla nejen díky ní noblesnější a také výkony moderátorů lepší. Nyní mi to trochu připadne jako pokleslejší šou od kolotočů. Ale i tak budu posílat hlasy několika lidem, zabodoval u mne nejvíce Martin Chodúr a Monika Bagárová. Získali si mne svým talentem, ale i obrovskou pokorou. Jeden z nich určitě bude vítězem a třeba ovlivní další mladé lidi ve snaze prorazit a stát se dobrým zpěvákem. A těch není nikdy dost.

Věra Slavičková-Dvořáková

Vystudovala speciální pedagogiku, pracovala v dětském domově a na zvláštní škole, nyní v neziskovém sektoru.

Viděla jsem jen jedno kolo soutěže, ale děvčátka (viděla jsem jen dívky) jsou obě jako panenky a zpívají nádherně. Jaký vliv bude mít jejich případné vítězství? Už v minulosti vyhrál obdobu soutěže Vlasta Horváth, ale někam zmizel. Zapadl a dnes po něm už nikdo „ani nešťekne“. Čí je to chyba? Kdo se o tyto hvězdy po soutěži stará? Kdo je podporuje? Stále hledáme vzory pro mládež a takto je pak necháme padnout. Tak držím palce a doufám, že se Roma chytanou za nos a budou na propagaci své hvězdy tlačit víc než minule.

Lucie Obrovská

Právníčka, pedagožka z Ligy lidských práv (www.llp.cz), Brno.

Jelikož nemám doma televizi, nemůžu sledovat vývoj soutěže, přestože mě pěvecké soutěže mimořádně zajímají. Výkon Jana Bendiga jsem nicméně viděla. Podle mého názoru je výborný. Určitě ho podpořím.

Jarmila Poláková

Absolventka průmyslovky, působila ve Svazu Romů Břeclav.

Hlas bych dala Bendigovi. Ale mohla by to vyhrát Bagárová, protože má nejlepší hlas ze všech! To by asi Romové v Česku měli velkou radost.

Bagárová má šanci zazářit...

Nezareistrovala jsem než Romku Moniku Bagárovou. Je to pěvecky vyspělá, talentovaná a krásná dívka, která má šanci stát se první romskou SuperStar. V dalších kolech bude záležet jak na zkušenostech, tak na hudební inteligenci účastníků. Pokud nad našimi hlavami vyjde romská hvězda, myslím, že letos poprvé zahřeje stejně jako kterákoli jiná. Zdá se mi, že všichni cítíme a ctíme sílu a neuvěřitelnou moc, kterou v sobě tyhle naše „děti“ mají a skrze tóny vydávají – myslím tím všechny finančné účastníky. V té souvislosti si

tedy ani nemyslím, že bude Romům na světě útulněji, zasvíti-li romská hvězda. Romové, kteří hudbu milují a prezentují se v ní, mezi sebe nadšeně přijmou novou osobnost odkudkoli. Všichni totiž svorně vědí, že je čeká společná cesta, a tou je neko-nečné úsilí a plná chuť znovu a znovu přesvědčovat lidi o tom, že si tenhle „malý“ prostor zasloužili, že vědí, co chtějí a kudy půjdou, že budou zářit, že jsou skutečnou SuperStar!

Iveta Kováčová

Zpěvačka skupin Triny (www.triny.cz) a Camael (www.camael.cz).

Bagárová na špici

Cikáni hledají SuperStar a myslím, že ji najdou. Bagárová je u mě jasná favoritka, na druhém místě Bendig a na třetím Balogová. Ať je to jak chce, myslím, že Cikány to neovlivní. Stejně tak před pár lety vyhrál Vlasta Horváth a nezaznamenala jsem, že by to bylo něco extra pro Cikány. Ať to vyhraje kdo chce, hlavně, ať dobře zpívá a nedělá nám ostudu!

Roma roden SuperStar he mišlinav, kaj la rakena. E Bagárová hiňi pal miro igen bari favoritka, pro dujto than hin pal miro Bendig, he pro trito e Balogová. Sar oda avela, avela, mišlinav, kaj oda le Romen nao-vliňinela. Oda hin, sar vihrajinďzas o Vlasta Horváth, he varesar naza-znameňindžom, kaj oda has vareso extra le Romenge. Te oda vihrajinel, ko kamel, ča te šukar gi'avela, he nakerela amenge laďž!

Lucie Sharrii Oračková

Dva talenti: Petr a Pavel Kubíkoví

Určitě někomu z Romů hlas dám, když budou lepší jak gádžové. Nehledím na barvu! Zpěv patří k Romům odjakživa. A pokud Rom vyhraje, bude pro další Romy idolem. Možná, že v příštím ročníku se objeví další talenti, kterých jsou po republice mezi Romy stovky. Někdy se bojí přihlásit do takové prestižní soutěže, která by jim po úspěchu mohla změnit životní úroveň. A to nejen samotného vítěze, ale i jeho početné rodiny. Přál bych si do budoucna, aby se ještě více mezi Romy muzicírovalo. Protože je to dobrý lék na jejich neduhy.

Osobně znám několik skvělých romských muzikantů a zpěváků, kteří by mohli být králem lidové písničky. Jsem rád, že i u nás na Horňácku, v malém „kútečku“ na jihovýchodě Moravy u slovenských hranic, vyrůstají bratři Pavel a Petr Kubíkoví ve velké folkloristy a přenášejí hudebnost z generace na generaci. Mám

jen tak trochu obavy, aby ze slávy nezpyšněli. To se totiž může v jejich mladém věku stát a pak může přijít tvrdý pád. Jejich dědové a pradědové byli též vynikající muzikanti, ale byli podstatně skromnější! Ale to je asi „tú buázniťvú dobú“.

Antonín Vrba

Kulturní agitátor na Horňácku, Velká nad Veličkou.

Vyhraje Rom letošní SuperStar? SuperStar 2009

SuperStar sleduji, a to pravidelně. Představuje pro mě takový relax. Na televizi se moc nedívám, většina pořadů je o násilí, sexu nebo chamtivosti, a to nemám ráda. Takže si pořady určitě vybírám. SuperStar je o talentu, přirozenosti a kráse melodií, proto jsem si tento pořad oblíbila.

Mám velikou radost, že do finále postoupily naše romské SuperStar (Monika Bagárová, Nikoleta Balogová, Jan Bendig). Je to úžasné. Mám z toho moc pěkný pocit. I přes tak silnou nenávisť českého národa vůči Romům si myslím, že spousta lidí posílá své hlasy opravdu podle výkonu účastníků soutěže SuperStar a nedívají se na barvu pleti. Zaznamenávám pozitivní ohlasy především na romské finalisty. Bylo by moc hezké, kdyby to

tak bylo pokaždé. Ať nás soudí podle našich životů, podle chování, pracovitosti a vzdělanosti. V tom případě by se lidé dělili na dobré a špatné. Ale zatím se dělíme na bílé a černé. Asi to tak i zůstane.

Musím moc pochválit tyto soutěžící za pěkné projevy, dobré vystupování a hlavně za nádherné výkony, které předvedli. I ostatní finalisté jsou báječní, velmi talentovaní. Ale já osobně posílám hlasy romským finalistům. Jsou mi bližší a vždy se na ně těším. Podávají ohromné výkony. Pokud vyhraje první Česko-slovenskou SuperStar jeden ze tří finalistů, které jsem jmenovala, bylo by to moc pěkné. Zase důvod navíc, proč být hrdý na svou národnost. Pravda je, že se nachází málo podniků, spíš se za něco pořád omlouváme, špíny se na nás háze velmi mnoho. Proto si myslím, že každého Roma by potěšilo, kdyby se ČeskoSlovenskou SuperStar stal jeden ze tří romských finalistů.

Lajla Žigová

Pre kada programos rado dikhav. Me peske e televiza but na mukhav, bo odoj ča den ajse programi, kaj pes ča maren, keren chandžal'ipena, abo hine hamižne. Ada me na mušinarav te dikhel. Vaš oda peske kidkerav avri pre soste dikhava.

E SuperStar hino lačo programos. Odoj pes sikhavel o talentos, sikhaven, sar džanen te gi'avel, nane odoj o džungipena, vaš oda pes mange pačinel.

Som igen rado, hoj andro finále džan the o romane nipi (Monika Bagárová, Nikoleta Balogová, Jan Bendig). Oda hin igen šukar. Duminarav peske, hoj talam amen o Gadže avka na rado dikhén, ta andro Su-

perStar dikhen pre oda, sar o nipi džanen te gi'avel, na pre oda, či hin kalo abo parno. U te nane oda čačo, th'avka oda hin šukar peske te duminel. Aľe šunkerav le Ganžen-dar lačhe lava pal o romane finalisti. Ehas bi igen šukar, te bi amen o Gadže avka lenas sakovar. Mi dikhén pr'amende, sar dživas, či keras buči, či sam sikhade, na či sam kale abo parne. Te bi avka kernas, ta pre luma hine lačhe abo nalačhe nipi. Aľe akana hin kale abo parne nipi. Amen sam kale, ta sam nalačhe. Duminarav, hoj oda avka ačhola.

Mušinarav te ašarel amare romane finalisti vaš šukar i'ikeriben, šukar duma u nekbuter ašarav lengre

šukar gi'ľa. The o Gadže odoj hine igen lačhe, šukares gi'aven. Aľe me bičhavkerav sms le romane spevakenge. Hine ke ma pašes u užarav, kana jon chudena te gi'avel. Sar jon gi'aven, oda kamel baro ašariben.

Te khelela avri andro SuperStar o Rom, ta oda bi has igen šukar. Kamavas bi, kaj khelel avri o Rom, bo hin len ajso talentos, kaj šaj khelen avri. Oda bi has pale vareso, kaj ašaras pesker o narodos. Čačipen hin, hoj adad'ives čepo arakhas vareso, vaš soste šaj sam ašarde, bo pre amare šere perel bari mel. Ta duminav, hoj sako Rom ela rado, kaj khelela avri varesavo romano spevakos.

Lajla Žigová

ČeskoSlovenská SuperStar

ČeskoSlovenská SuperStar je momentálně nejsledovanějším pořadem. Postupně odpadli slabší účastníci, např. Marek Lacko či Leo Machala, a v následujících kolech zůstali ti nejlepší. Bylo nespravedlivé, když soutěž musely opustit i opravdové zpěvačky jako Karolína Majerníková nebo výjimečný talent Adriana Kopecká alias Adriane Kraft. Právě ona, Adriana, byla nejzajímavější adeptkou pro soutěž. Svým stylem představuje na česko–slovenské scéně nový a kvalitní objev. Kopecká by byla silnou konkurentkou velkým světovým pěveckým osobnostem.

Do finále se proboujvali už jen ti nejlepší: Dominika Stará, Leona Šenková, Ben Christovao, Martin Chodúr, Paulína Ištvanová, Nikoleta Balogová, Tomas Puskailér, Jan Bendig, Monika Bagárová, Markéta Konvičková, Denis Lacho, Miroslav Šmarda. Do této dvanáctky podle mě nepatří Ben Christovao a Tomas Puskailér. Na jejich mistech měly být silné osobnosti jako Majerníková a Kopecká. Hvězdná pěchota by takto byla vyvážená. Tyto dvě zpěvačky by právem dostaly příležitost soutěžit o SuperStar a jedna z nich to mohla i vyhrát. Mezi soutěžícími jsou i tři nadaní Romové. Mají předpoklad stát se československou SuperStar.

Nikoleta Balogová

Balogová patří mezi zpěvačky, které hned zapůsobí a zanechají stopu. Pokaždé, když vstoupila na pódium, přinesla s sebou do sálu muzikálnost, preciznost, citění a napětí. Písně v jejím podání omládlý a stávaly se svátečními. I když nepostoupila, Nikoleta Balogová je bezpochyby talent, který nezanikne a bude dál po schodech kráčet vzhůru.

Martin Chodúr

Jde o zpěváka i muzikanta v jedné osobě, dobře se zapsal jak u poroty, tak diváků. Důkazem toho je, že v soutěži dál postupuje a nechybí mu ambice soutěž vyhrát. Martin in-

klinuje k dobré muzice a ke zpěvákům velkých jmen. Rád je napodobuje a zní mu to skoro věrně, protože na to má. Dobře se cítí například jako Tom Jones, nebo Frank Sinatra. Aby zaujal a zapůsobil, užívá imitaci těchto velikánů a přesně ví, kdy to má udělat. Je to milé a zpestří to jeho vystoupení. Chodúr je zpěvák, který intonačně naprosto ladí, jako muzikant má rytmiku v krvi. Disponuje rozsáhlým tenorovým hlasovým fondem, který se málo hodí do popu, zato však sluší jazzu, evergreenům, hodí se do muzikálu, ale nejvíc by seděl do lidovek. Martin Chodúr je dobrý univerzální zpěvák. Co se ovšem týče techniky zpěvu, stylu a osobitosti, tak jde o běžného zpěváka a to je pro ČeskoSlovenskou SuperStar málo.

Monika Bagárová

Je to velice mladá a nadaná soutěžící. Na svůj věk už je skoro vyzrálou univerzální zpěvačkou. Monika inklinuje k nekomerčním žánrům jako bossanova, samba či salza. Nejvíc ovšem k jazzu, kde si je naprosto jistá, tam je prostě doma. Její moderní technika zpěvu se ale hodí do všech žánrů. Písně si zpívá po svém a tím získávají nového ducha. V jejím podání se příjemně poslouchá pop, populární melodie a stejně tak světové šlágry. S profesionální jistotou zpívá i náročné skladby. K jejím pěveckým přednostem patří intonace, muzikálnost, rytmus, citění, jistota, vizáž a skromnost.

Jan Bendig

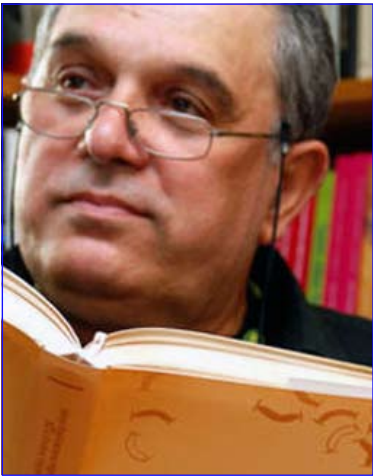
Tento patnáctiletý kluk se zapsal do ČeskoSlovenské SuperStar velice dobře. Jeho talent začala porota vnímat už od začátku. Bendig se proboujval až do finále a představuje silnou konkurenci ostatním. Z jeho techniky zpěvu se dá poznat, že vzorem jsou mu velikáni americké černé popové muziky. Je to moderní styl zpěvu, kterému ve světě náleží opodstatněné místo. Janu Bendigovi sluší zpěv pomalých skladeb,

v jeho podání dobře znějí písně, které jsou muzikální. Bendig jim svým romským citěním přidává na muzikálnosti ještě víc a písně se tak stávají honosnějšími. V jeho podání ale dobře znějí i české popové písně. Jan Bendig se proboujval až do druhého finálového kola a ambice vyhrát ho neopouštějí.

Leona Šenková

Tato osobnost vzbuzuje respekt a do ČeskoSlovenské SuperStar právem patří. Svým stylem zpěvu je osobitá a v soutěži je chápána jako ambiciózní rocková zpěvačka. V ČR má rock už dlouhá léta živnou půdu, proto si myslím, že Šenková je vnímána národem velice pozitivně. V posledním semifinálovém kole zazpívala píseň Má láska osobitým stylem a myslím, že tak oslovila většinu českého i slovenského národa. Tu píseň nejen že velmi dobře a noblesně zazpívala, ale ještě ji navíc pojala činoherně. Na pódiu vypadá Leona velice progresivně, a když zpívá, je jí plný sál. Pro publikum je zárukou výjimečných zážitků. Její barva hlasu, naprostá intonační jistota a styl zpěvu vypovídají o její osobnosti, charakteru a zodpovědnému přístupu ke zpívání. Leona je sebevědomá zpěvačka s jemnou a nevťiravou rockovou drzostí v hlase. Na její vystoupení se jen tak nezapomíná. Leona Šenková má největší ambice stát se ČeskoSlovenskou SuperStar.

Gejza Horváth

Jana Balgová

Vedoucí pobočky SRNM, Hodonín.

Na SuperStar se nedívám. Myslím, že i kdyby vyhrál Rom, postavení Romů v této zemi to nijak neovlivní. Představa, že se tím změní pohled většinové společnosti na Romy, je možná velmi příjemná, ale to by bylo všechno příliš jednoduché.

Hana Vašková

Terénní pracovnice SRNM, Hodonín.

SuperStar občas sleduji, ale zatím jsem hlas nikomu neposlala. Pokud by někdo z romských soutěžících vyhrál, život Romů to nijak neovlivní. V minulosti již Rom vyhrál a nic zásadního se v životě Romů nezměnilo. Změní se pouze život toho, kdo tuto soutěž vyhraje. Pokud by to vyhrál Rom, spíš by to své romství popřel stejně jak to udělal Vlastimil Horváth.

David Šarišský

Pracuje v brněnském sdružení IQ Roma servis (www.iqrs.cz).

Všichni v IQ Roma servis a v Brně fandíme Monice Bagárové. Velmi zajímaví jsou i Bendig, Chodúr a Balogová. Pokud někdo z Romů vyhraje, může to být dobrou správou pro dnešní romskou mládež ve smyslu, že když se budou snažit, tak to můžou někam dotáhnout. Bude to naděje že šanci mají opravdu všichni.

Jiřina Šiklová

Publicistka, socioložka.

Omlouvám se, tento pořad nesleduji, podobně jako nevím, co se děje v Růžové zahradě ani ve Velmi křehkých vztažích. Ale kdyby vyhrál někdo z Romů, tak všem Romům by to – u těch, kteří sledují tento pořad – významně zvedlo popularitu. Já ale nebudu hlasovat, protože to nesleduji.

(pp)

Zpěvem většina neuživí sebe ani rodinu

Romským účastníkům SuperStar posílám hlasy (slečně Bagarové a Bendigovi), kromě nich podpořím s manželkou ještě neromského účastníka Martina Chodúra. Martina považujeme, co se týče chlapců, za největší talent, ale čím dál víc se ukazuje, že nemenším talentem, alespoň ve zpěvu, je i právě zmiňovaný Bendig. Neposíláme hlasy proto, že dva z těchto zmiňovaných jsou Romové, ale proto, že opravdu výborně zpívají. Zároveň si uvědomujeme, že i když Romové tvoří v Česku a Slovensku menšinu, zrovna v tomto případě jsou velkou většinou, jak potvrzují i minulé ročníky.

Ano, zpěv a tanec jsou Romům blízké. SuperStar sleduje spousta Romů a když v soutěži zpívají Romové, o to víc je pro ně tento pořad zajímavější. Většina z romských

diváků je podle mě schopna výkony zpěváků spravedlivě oceňovat. Když se v soutěži objeví netalentovaný Rom, určitě od nepřibuzných Romů hlasy nedostává. Pokud se zmiňují o příbuzenstvu, tak myslím že je to všude stejné, ať už se jedná o Roma či Neroma.

A jestli ovlivňuje tento pořad Romy? Ano, ovlivňuje, alespoň na nějaký čas. Uvědomuji si, že i Rom má šanci se zviditelnit a získat úspěch. Po takových pořadech následují snahy o zakládání hudebních těles, ale když většina z nich zjistí, že úspěch není možné získat mávnutím proutku, rezignuje. Většinou zjišťují, že tak nejsou schopni uživit sebe ani rodinu.

Emil Voráč

Předseda sdružení Khamoro – Romské integrační centrum Chodov (www.khamoro-chodov.cz).

E ČeskoSlovensko SuperStar

E ČeskoSlovensko SuperStar hin andre televizija programos, so o manuša nekbuter kamen te dikhel. Džalas oda phares, aľe kidle avri ča ola nekfederen. Andál aja suľaž perenas avri o slabeder talenti, ajse sar has trebas o Marek Lacko, či o Leo Machala u paľis andro semifinala ačhile imar ča ola nekfeder. Nahas lačhes aňi spravodľives, kaj andal aja suľaž perenas avri the o bare zpevaka, sar has trebas e Karolina Majerníková, abo moneki baro the nevo talentos e Adriana Kopecká, alias Adriane Kraft.

Andro finale pes dochudle le lačendar imar ča ola meksa federa, e Dominika Stará, e Leona Šenková, o Ben Christovao, o Martin Chodúr, e Paulína Ištvanová, e Nikoleta Balogová, o Tomas Puskailér, o Jan Bendik, e Monika Bagarová, e Markéta Konvičková, o Denis Lacho, the o Miroslav Šmarda. Maškar ala dešuduj džene napatrinel o Ben Christovao, the o Tomas Puskailér. Pre lengre thana kamle te avel bare the zorale osobnosci, ajse sar has e Majerníková, abo e Kopecká. Avka bi avlehas savore zpevaka zorale, the e SuperStar bi avil'ahas meksa interesneder

sar hiňi. La Majerníková the la Kopecká bi ehas šancija te džal dureder u talam the te khelel avri e SuperStar. Andre aja suľaž hin maškar o gadžikane spevaka the trin Roma. Moneki bares konkurinen le gadženge, the hin len šancija, kaj pes varekastar len dar te ačhel SuperStar.

Nikoleta Balogová

E Balogová patrinel andre ajsi kategorija manuša, so pestar den takoj te džanel. Sar avelas pro varštakos, the sar zagiľavelas, ta oda has inepos, has takoj te prindžarel, kaj oda hin bari profesionalka. Hjaba kaj peľas avri andal e SuperStar, e Nikoleta Balogová hin baro talentos, savo imar šoha nanaš'ola, le garadičenca džala imar ča furt upre.

Martin Chodúr

Ada manuš džanel te giľavel the te bašavel, u paš e porota the paš o manuša les hin baro nav. Hin oda te dičhol the pal oda, kaj o Chodúr furtom džal dureder u hin les bari ambicija te khelel avri e SuprStar. O Martin džal pal o lačho bašaviben the pal o bare svetike spevaka. Džanel te giľavel avka sar jon, the šundžol

leske o giľavipen, maj avka sar the lenge. Šaj oda kerel, bo les pre oda hin. Lačhes pes čujinel, sar giľavel le Tom Jones, abo le Frank Sinatra. Sar kamel te avel le manušenge interesno, ta imitinel le bare spevaken the presnones džanel, v kana oda kamel te kerel. Le manušenge oda hin bares pre dzeza u jov pes aleha vazdel upre the paš e porota. O Chodúr giľavel moneki žužes u o taktos hin leske andro rat, bo hino the lavutaris. Andro kirlo hin leste tenorovo hangos, so andro popos na pasinel. Aľe lačhes pasinel andro džezos, evergrini, andro muzikali, aľe nekfeder pasinel andre ľudovka. O Martin Chodúr hin univerzalno zpevakos, ajse spevaka sar hino jov hin but, aľe o Chodúr nane ajso osobito, kaj te pasinel andre ČeskoSlovensko SuperStar.

Monika Bagárová

Hin oda bari talentimen čhaj. Andre peskre terne berša pes imar rachinel vaš univerzalno spevačka. E Monika inkľiňinel ki o nakomerčne žanri sar hin trebas bossanova, samba, salza, aľe nekfeder pes čujinel andro džezos, odój peske hiňi isto, bo odój hiňi khere. Giľavel moneki

interesnes u peskra technikaha šaj giľavel savore žanri. O giľa giľavel pal peskro u avka hine meksa feder the šukareder. Šaj giľavel the aver žanri, ajse sar hin trebas pop, popularna melodiji, the svetike šlagri. Profesionalnes giľavel the o phare melodiji. Kija lakri profesionalita patrinel e intonacija, e muzikalita, o taktos, the sar čujinel o bašaviben, sar dičhol avri, the savi hiňi skromno manušňi.

Jan Bendig

Ada dešupandžeberšengro čhavo hin lačhes te dičhol andre ČeskoSlovensko SuperStar. Hin les baro talentos u vaš oda les e porota imar agorestar ašarel. O Bendig pes dochudľas dži andro finale, the hino zoralo konkurentos perdal savore spevaka andro finale. Pal le Bendigoskro giľavipen hin te prindžarel, kaj leske hin pre kedva o bare americka spevaka. Giľavel modernone štiloha u ale štilos hin andro svetos peskro than. Le Janoske moneki ačhel te giľavel poloke giľa, the lavutarika. Le romane ci toha o giľa vazdel upre, the avka hine meksa rajkaneder. Lačhes giľa-

vel the čechika giľa. O Jan Bendig pes dochudľas dži andro dujto finalos u hin les ambicija te khelel avri e ČeskoSlovensko SuperStar.

Leona Šenková

Hin oda bari džeňi, manušes hin anglal late baro rešpektos u joj andre ČeskoSlovensko SuperStar patrinel. Peskre štiloha the giľavipnaha hiňi bari osobito the ambiciozno rockovo spevačka. Andre Čechiko ada štilos imar but berš pes ľikel u vaš ada la Leona hin paš o čechiko narodos bari pačiv. Moneki lačhes zagiľadžas e giľi „Má láska“, gondol'inav mange, kaj has pre dze ka but manušenge na ča andre Čechiko, aľe the pre Sloveňiko. E Šenková dičhol avri pro podium lačhes the progresivnones. Sar giľavel, ta e sala hin latar pherdži u le manušenge giľavel andro jilo. E Leona Šenková džanel te giľavel, hiňi bari osobito, giľavel žužones, the peskre hangoha andro kirlo džal le manušenge dži tel e cipa. Pre lakro giľavipen pes phares bisterel. La Leona Šenková hin nekbareder šancija te khelel avri e ČeskoSlovensko SuperStar.

Gejza Horváth

Jak Romové objevovali Ameriku

Mižu Mižigár, Sára Landoriová a Tomáš Cudrák letí do USA.

Zdravím čtenáře Romano hangos. Chtěl bych se s nimi podělit o zážitky z USA. Jak a proč jsem se tam dostal? Šlo o projekt Objevovanie mladých lídrov Ministerstva zahraničí USA, slovenského Orbis Institute z Bratislavy a americké organizace Critical Mass Leadership Education (CMLE) z Denveru (Colorado). Z nás, studentů z Česka, Slovenska a Maďarska měl projekt vytvořit 18členný tým romských studentů, ze kterých se měli stát lídři, kteří po návratu udělají projekt, jímž by pomohli své komunitě.

Nejdříve jsem vyplnil přihlášku od Katky a Idy Kellarové, kterým za ni děkuji. Dál jsem napsal esej, dopis pro rodinu, u které bych měl bydlet, a přiložil doporučení své angličtinářky, spolužačky a spolupracovníků. Po různých peripetiích přišel e-mail, kde stálo: „Jsi vybraný...“ Pak jsme měli sraz v Praze s českými účastníky, tak jsem poznal svého kamaráda Tomáše Cudráka z Rokycan, naši učitelku z ČR Kristýnu Hrubanovou z Brna, lidi z Orbis Institute a americké účastníky.

16. srpna jsme odjeli autobusem z Brna do Budapešti, odtud letěli do Frankfurtu nad Mohanem, pak do Washingtonu a nakonec do Denveru (Colorado, USA). Po dlouhém letu nás ještě čekala cesta mikrobusem na Glacier View Ranch, kde nás ubytovali v horských chatách. Druhý den po přiletu jsem byl fascinován krásnou přírodou, horami a jezerem. Každý den ráno v sedm hodin jsme vstávali, od devíti hodin měli workshop – pak oběd–pauza–workshop–večeře–pauza–workshop. Workshopy byly zaměřeny na moje „já“, práci se sebevědomím a jednou jsme hráli hru o důvěře: skákali jsme z výšky asi 1,5 metru na složené ruce ostatních kamarádů.

Rom a Ind – jen pár slov

Po týdně jsme nasledli do mikrobusem a jeli do Bolderu na řeku s dušemi. Pak se v nedalekém parku konal piknik, při kterém jsme se seznámili s našimi hostujícími rodinami a odjeli s nimi do nových domovů. Když jsme přijeli do Denveru (hlavní město Colorada), uchvátila mě krása toho města s horami za mrakodrapy. Překvapila mě čistota a pořádek venku a přátelské chování lidí. Každý byl jiné národnosti, rasy a jak se spolu bavili! Já jsem někdy viděl Inda a měl jsem pocit, že je to Rom. Zkoušel jsem na něj romsky mluvit, on se na mě díval, nějaká slovíčka rozuměl, ale toho bylo minimum, třeba: šun, dža, dikh (romsky: slyš, jdi, koukni se) atd.

Další den jsme šli na mši do kostela a na oběd do restaurace, tak jsem poznal lépe onu rodinu. Pochoopil jsem, že ta rodina je moc hodná a laskavá. Byl jsem i rád, že bydlím

u těchto lidí. Jinak s mojí rodinou v ČR jsem se vídal každý den na Skypu. Mí hostitelé mě vždy odvezli před knihovnu v Denveru, tam jsme měli opět workshopy. První workshop jsme měli s Dominikou, černoškou, která nám vyprávěla o černošské historii, kultuře a o tom, jak černochoi převáželi z Afriky do Ameriky v lodích, v nichž žili v nelidských podmínkách.

Také jsme navštívili úžasný Mízel Museum, muzeum asi pěti kultur – muslimské, židovské, mexické, africké a čínské. Maďarští účastníci se přihlásili s tím, že se budou snažit, aby tam mohl stát panel i o Romech a jejich kultuře. Nezapomenu nikdy na pracovní tábor Amache,

M. Mižigár, v pozadí Capitol.

který jsme navštívili, dnes už tam jsou jen betonové základy. Za války tam drželi v hrozných podmínkách čtyři roky Japonce. Měli málo jídla, 100 lidí používalo jeden záchod. Bylo to hrozné, vyprávěla nám jedna paní, která to vše na vlastní kůži prožila. V jejích sedmi letech ji tam s jejími rodiči zajali a oni to nepřežili.

Nebo jsme navštívili v Severní Dakotě, kam jsme cestovali z Colorada krásnými příerami (pásli se tam bizoni), rezervaci Sand Creek Masacre. Zde indiány koncem 19. stol. jedné noci všechny vyvražдили. Bylo mi jich líto. Indiáni byli původní obyvatelé kontinentu, běloši je masakrovali. My jsme jednou navštívili jeden indiánský kmen. Naučili nás tradiční hru a nabídli nám jídlo – polévku s bizoním masem a zeleninou, takový pudíng, který jsem zatím nikdy nejedl.

Pistole do školy neberte

Ještě bych se měl zmínit o tamních školách. S kamarádem Tomášem a s jeho hostitelskou ségrou jsem navštívil její střední školu George Washington High School. Byl jsem šokován – před školou parkoviště obsazená auty školáků (zákony tam povolují řídit auto už od 15 let), škola měla 2000 studentů různých národností. Dokonce tam byla i výstraha – zákaz zbraní. Školy v Americe jsou úžasně vybaveny. Měli tam čtyři druhy hřišť, bazén,

divadlo s velkým jevištěm podobné Městskému divadlu v Písku. Stejně tak hudební třídu, kde byla možnost učit se na flétny, kytary, housle, klavír až po tympány. Fantastické. Ale zas tak moc fantasticky bych to jejich školství nehodnotil. Aby děti měly kvalitní vzdělání, musejí navštěvovat soukromé školy, které jsou drahé a to si mohou dovolit jen ty bohatší. Jinak na obyčejných školách se děti začínají učit psát až v devíti letech a celou dobu do devíti let jen diskutují. Takže jsem jim mohl závidět jen ty možnosti, ale vzdělávací systém – ten vůbec.

Rom v České republice

Po dvou týdnech jsme letěli z Colorada do Washingtonu. Dvakrát jsme stáli před Bílým domem, sídlem prezidenta Obamy, viděli i washingtonský Kapitol a navštívili památník Abrahama Lincolna. Nejvíce jsem byl šťastný na české ambasádě ve Washingtonu, kde jsme česky mluvili o zážitcích. Cítil jsem se tam nejvíce jako doma. Byla to pro mne taková malá Česká republička v Americe.

Měsíc ale uplynul jak voda a my už letěli domů. 12. září jsme přistáli v Mnichově. Co mi pobyt dal? Než jsem letěl do Ameriky, tak jsem si věřil, ale pořád to nebylo ono. Byla to slabá víra. Nyní vím, že je všechno možné, nejsou žádné překážky, ale jen okolnosti, se kterými člověk musí bojovat. Uvědomil jsem si, že Romové potřebují vůdce, jako měli černoši v Americe Martina Luthera Kinga. A hlavně, jak říká prezident Obama: „*Ano, my můžeme.*“ Posílil jsem si názor, že Romové mohou dokázat společně mnoho věcí, a to ne jen v umění, ale musejí držet společně a nedělat ze sebe gádže... A teď by každý z nás měl dělat svůj vlastní projekt. Rozhodl jsem se pro tvůrčí uměleckou dílnu zaměřenou na romské talentované děti, kterou plánuji na srpen 2010. Romská mládež by měla pracovat na svém talentu a k tomu by jim dopomáhali profesionální romští zpěváci, muzikanti a tanečníci.

Chtěl bych poděkovat o. s. Míret v Bystrém, které mě tam doporučilo, o. s. Naděje v aPísku, které mi pomohlo s vyplněním přihlášky, dále Matěji Šarkóžimu za dopravu na konkurz do Prahy a hlavně Lucii Obenau, která přijela kvůli mně do Prahy z Bratislavy na náhradní konkurz, a Jánú Sekerešovi a Peterovi Kozelnickému, manažerům tohoto projektu.

Mižu Mižigár
Foto: archiv mm

Student Obchodní akademie v Písku. V roce 2006 vyhrál první místo Literární ceny Mileny Hübschmanové. V Prácheňském muzeu v Písku spoluorganizoval výstavu o Romech.

Autor jako muslim v Mízel Museum.

ze zahraničí

OSTROVANY – Na východě Slovenska v obci Ostrovany vyrostla koncem října zeď dlouhá 150 metrů a vysoká dva metry. Stojí mezi romskou osadou a obcí. Stála skoro 350 000 Kč. Podle starosty obce Cyrila Reváka má chránit zdraví a majetek obyvatel. Místní Romové mluví o nové berlínské zdi, obyvatelé mateřské vesnice si stěžují na krádeže zeleniny, ovoce v zahradách a drůbeže.

BRATISLAVA – Nejmenší sedem procent hrubého domácího produktu (HDP) stráca Slovensko ročne neschopnosťou zaradiť Rómov do tvorby bohatstva a následne jeho spotreby. Sociálne dávky sú pritom zanedbateľnou stratou. Zvyšovaním podielu Rómov na celkovej populácii sa bude situácia zhoršovať, upozornila štúdia Straty z vylúčenia Rómov, vypracovaná pre Nadáciu otvorenej spoločnosti – Open Society Foundation (www.osf.sk). „*V špeciálnych školách je umiestnených ako mentálne zaostalých asi 10 200 rómskych detí a 9 200 nerómskych, takže každé ôsme rómske dieťa v školopovinnom veku je hodnotené ako mentálne zaostalé. Zdá sa, že hlavným vinníkom sú absolútne neprijateľné diagnostické praktiky,*“ uviedla štúdia.

KOŠICE – Linka detskej dôvery so sídlom v Košiciach spustila začiatkom septembra nový projekt Uši pre rómske deti. O radu na Linke dôvery žiadajú prevažne rómske deti žijúce v segregovaných osadách. Väčšie percento tvoria rómske dievčatá, ktoré sa potrebujú poradiť o partnerskom vzťahu, kde ide o otázky nevery, tehotenstva, prípadne násilia zo strany partnera, ale i o iných rodinných vzťahoch. Chlapci volajú na linku napríklad s otázkami nútených krádeží, šikanovania či chudoby ako takej.

KOŠICE – Zníženie veku trestnej zodpovednosti z 15 na 14 rokov pri priestupkoch a zaradenie krádeží v záhradách, dvoroch a domoch z priestupkov medzi trestné činy bez ohľadu na výšku spôsobenej škody navrhuje v novele zákona o priestupkoch a novele Trestného zákona poslanec Štefan Kužma za SDKÚ-DS. Podľa jeho vyjadrenia pripravujú legislatívny návrh na rozšírenie aktivačných prác, ktoré by mohli organizovať aj samosprávne kraje. Cez aktivačné práce by sa mohli Rómovia podieľať na údržbe a čistení priekop okolo ciest, odpočívadiel a parkovísk, brehov potokov a riek a iných jednoduchých prácach.

BRATISLAVA – Na Slovensku je viac ako 170 tisíc ľudí, ktorí poberajú dávky v hmotnej núdzi. Najviac ich je v Košickom kraji – takmer 40 tisíc, pričom ich počet z mesiaca na mesiac stúpa. Dlhodobo nezamestnaných bude viac. Slovensko má spomedzi okolitých krajín už niekoľko rokov najvyššiu dlhodobú nezamestnanosť. Pre krízu môžu do evidencie dlhodobo nezamestnaných pribudnúť aj tohtoroční absolventi.

KOŠICE – Košickému kraju naďalej patrí tretia priečka v poradí najvyššej miery nezamestnanosti v rámci Slovenska, keď dosiahla v septembri 17,12 percenta, pričom v auguste to bolo 16,64 percenta. V kraji je bez práce 68 604 ľudí. Z celkového počtu 68 400 nezamestnaných si viac ako dvanásť mesiacov nedokázalo nájsť prácu až 30 318 ľudí. Dlhšie ako 48 mesiacov je bez roboty 13 321 ľudí.

BRATISLAVA – Slovensko čelí výrazným hospodárskym stratám, pretože nedokáže nájsť prácu pre desaťtisíce Rómov. Vyplýva to zo štúdie Nadácie otvorenej spoločnosti. Vlni dosiahol ekonomický výpadok spôsobený vylúčenosťou Rómov sedem percent hrubého domácího produktu (HDP). To je v prepočte 4,7 miliardy eur (142 miliárd korún). Začlenenie Rómov do spoločnosti by mohlo zvýšiť HDP o 11 percent.

KOŠICE – V rómskej osade v obci Čaňa (okres Košice) preventívne očkovali 24 psov proti besnote. Nedávno sa osada dostala do povedomia verejnosti kvôli tvrdeniam niektorých obyvateľov Čane, že si osadníci vymysleli zvláštnu činnosť. Údajne kradnú psov, neskôr ich akože nájdu a majiteľom vrátiť späť. Avšak pýtajú za to priemerne 10 eur.

KOŠICE – Košické Divadlo Romathan zápasí s akútnym nedostatkom financií. Riaditeľ Karol Adam verí, že záchrana príde v podobe podpory dvoch projektov. Celosvetová kríza zasiahla aj oblasť kultúry. V divadle pred necelým rokom pracovalo 60 ľudí, momentálne je zamestnaných 40. Dotácia z Ministerstva kultúry SR v minulom roku činila 6 500 eur (195 819 Sk). Bola krátená na polovicu, čo nestačí pokryť režijné náklady divadla.

BUDAPEŠŤ – Maďarské extremistické Hnutí za lepšiu Maďarsko (Jobbik) založilo Spolek evropských národních hnutí. Extremisté očakávajú, že se k nim pripojí ďalší strany z Británie, Rakouska, Španělska a Portugalska. Součástí hnutí se stala francouzská Národní fronta, italské neofašistické Sociální hnutí – Tříbarevný plamen, švédští Národní demokraté a belgická Národní fronta. Zájem vyjádřila i Britská národní strana a Svoobodná strana Rakouska.

BRUSEL – Podle Agentury Evropské unie pro základní lidská práva Romové v EU čelí diskriminaci v přístupu k bydlení, potýkají se s nevyhovujícími podmínkami ubytování, životem v ghettech a nuceným vystěhováním. Zpráva hodnotí bytovou situaci Romů v EU včetně Česka a Slovenska. Zmiňuje případ z Ústí nad Labem, kde majitel domu využíval k lichvě neschopnost nájemníků splácet, a případ sídliště Luník IX v Košicích, jehož obyvatelé dluží za nájemné a energie dohromady miliardu slovenských korun.

(www.rnl.sk, www.mecem.sk, www.romea.cz, pp)

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798, 545 581 206,

fax: 545 214 418, gsm: 608 972 782

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 9, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 11, zast. Dětská nemocnice

**MUZEUM
ROMSKÉ
KULTURY**

Program na listopad 2009

Výstavy:

Svaz Cikánů-Romů 1968–1973. Z historie první romské organizace. • Výstava potrvá do 21. 3. 2010

Autorská výstava z muzejního fondu písemného materiálu při příležitosti 40. výročí založení Svazu Cikánů-Romů. Výstava popisuje činnost této významné romské organizace. Od svého založení v roce 1968 usilovala všemi směry o uchování romské svěbytnosti. Snažila se dosáhnout zastoupení Romů v oblasti politické, kulturní i sociální. Konečně se Romové mohli spolupodílet na řešení svých problémů. Na mezinárodní úrovni se Romové z Československa aktivně podíleli na ustavení Mezinárodní romské unie. S postupující normalizací byl Svaz v roce 1973 zásahem státu zrušen.

Paramisa. Sintové a Romové ve fotografiích Rogiera Fokkeho. • Zahájení 12. 11. v 16⁰⁰. Výstava potrvá do 14. 3. 2010

Součástí vernisáže bude koncert kapely **Paramisara** (v překladu: vyprávěči pohádek).

Celá akce se uskutečňuje díky podpoře nizozemského velvyslanectví. Fotograf Rogier Fokke nám na 15 velkoformátových fotografiích ukazuje tváře současných Romů a Sintů z různých koutů Evropy.

Tyto portréty jsou vědomě redukovány na to podstatné: na fotografiích se ukazují pozorovatelům lidé před jednolitým, černým pozadím, ve své individualitě a nenahraditelné důstojnosti. Fokke komponoval obrazy tak, že oči lidí představují centrum fotografií. Jejich pohled zaujme veškerou pozornost diváka. Lidé na obrazech mu hledí vstříc, člověk má až dojem, že se dívají přímo

na něj: vyzývavě nebo melancholicky, sebevědomě či přemýšlivě. Díky tomu vzniká bezprostřední a vzájemný vztah mezi zobrazenou osobou a pozorovatelem.

Tento postoj portrétovaných v nás může otevírat spoustu otázek. Jaký je jejich příběh, jaká je jejich životní cesta?

V této minimalizované obrazové formě se nám naskytá velká možnost naší vlastní fantazie a roviny vnímání. Vidíme tváře, vidíme oči jako okna do duše a na nás záleží, jak budeme vnímat onu *paramisi* – příběh fotografovaného člověka. (V romštině *paramisi* znamená doslova pohádku, *paramisa* – pohádky. Autor pod tímto slovem má však na mysli spíše „vyprávění“ ve smyslu vyprávění příběhu. Vždyť také příběh hlavního hrdiny, a někdy přímo hrdinský skutek, býval podstatou romských pohádek.) Každý portrétovaný nás vede svým vlastním příběhem.

Rogier Fokke vystudoval sociologii na univerzitě v Tilburgu a poté Fotografickou akademii v Haarlemu.

Od roku 1991 pravidelně realizuje fotografické projekty po celém světě – v Rusku, Latinské Americe i v Asii. Na vernisáži bude osobně přítomen.

Nizozemský fotograf Rogier Fokke se už mnoho let zabývá portrétováním Sintů a Romů z různých zemí Evropy.

Za pohledem každého zobrazeného člověka se skrývá poutavý osobní příběh, který často vypráví o vyloučení, pronásledování nebo útěku. Na výstavě bude ke shlédnutí reprezentativní výběr z této série.

Přednáška:

Přednáška z cyklu Kdo jsou Romové?/ Romské dítě v náhradní péči nazvaná **Budování individuality romského dítěte v neromské rodině** se uskuteční **24. 11. v 17³⁰** v přednáškovém sále muzea. Vstup volný.

Přednáší **Mgr. Helena Balabánová.**

Přiznat romskému dítěti v adopci nebo v pěstounské péči jeho kořeny? Přijali jste do rodiny romské dítě? Začněte si hledat romské přátele!

Stálá expozice:

Příběh Romů (Etapa 1939–2005) – Na historické ose prezentuje hmotnou i duchovní kulturu Romů.

14.11.2009
18:00 Fléda, Brno
Štefánikova 24
vstup 180/200 Kč
předprodej
Student Agency Fleck, kancelář SRNM

django fest

Cigánski diabli^(SK)
Stefan Banyák, Silvia Šarkózi, Zoltán Grunza, Ernest Šarkózi a další
Jeden z nejlepších orchestrů světové world music.
3 ceny Grammy, 2 zlaté a 2 platinové desky.

Al Yaman^(CZ, Jemen, Izrael)
Akusticko-elektronická taneční world music

Make It Funky^(CZ)
Mladé funky z Brna

Street Sounds
Vítězové soutěže mladých talentů

DJ Click Joe^(CZ)
Nu jazz, funky

8. ročník multikulturního festivalu Django Fest, nesoucí odkaz světového romského jazzového kytaristy Django Reinhardta pořádá **Společenství Romů na Moravě** Romano Jekhetaniben pre Morava za finanční podpory:
Ministerstva kultury ČR
Statutárního města Brna.
Mediační partneři:
Metropolis Live, Fantom, Muzeum romské kultury.

Tribute to Django Reinhardt

SRNM

NADAČNÍ FOND OBĚTEM HOLOCAUSTU

ve spolupráci se
SDRUŽENÍM PRO ÚSTĚCKOU SYNAGOGU A HRBITOV

pořádají
pod záštitou předsedy Senátu PČR Přemysla Sobotky

BENEFIČNÍ KONCERT

vystoupí kapely
TROMBENIK a TERNE ČHAVE

ČTVRTEK 26. LISTOPADU 2009 OD 19 HODIN
BARÁČNICKÁ RYCHTA, TRŽIŠTĚ 23/555, PRAHA 1

Předprodej vstupenek
na tel 224 261 573, 731 113 417

Výtěžek koncertu bude použit na podporu projektů v programech Péče, Připomínka, Budoucnost a Obnova Nadačního fondu obětem holocaustu.

www.fondholocaust.cz
Legerova 22/1854, 120 00 Praha 2, Česká republika

Ilustrace: Anna Eršková

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury ČR

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSC, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
ICO:	DIČ:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:	☐ bankovním převodem na fakturu

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2009 činí 240 Kč.

KNIHA NA PRODEJ

Ilona Ferková: ČORDE ČHAVE / UKRADENÉ DĚTI
Dvojazyčná romsko-česká brožovaná kniha. Vyprávění ženy milující romský jazyk. Cena 35,- Kč + poštovné.

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

